

Humentem volvit breviori tramite Phœbum,
 Quatuor extendit retrahens quam brachia flam-
 [mis
 Scorpius ardentem, juxta Erigonemque relinquit.
 Hunc mensem plenis supplex vindemia labris,
 Omnibus atque arvis mitis quæ pampinus or-
 [nat,

Undique conductis fervent vineta colonis :
 Hi ferro mites cædunt de palmite fructus,
 Congestos humeris hi gaudent ferre raceinos,
 Longius hi ductis exportant vitea plaustris
 Munera, at hi validis prælum torquere lacertis
 Instant, ac dulci distendunt robora musto.
 Hi quoque vel veteres instaurant undique cupas,
 Sufficiuntve novas solido de robore, cunctum
 Provida quis anni claudant cellaria vinum.
 Idem amor accendit cunctos, eademque per om-
 [nes

It cura, et requiem fessis vix ipsa referre
 Nox valet, exercetque omnes labor unus habendi.
 Tunc etiam lento mustum congesta vapore
 Flamma coquit, spumasque undanti effundit aheno,
 Claraque prædulcem servant sic vina saporem,
 Jejunis demum facilem præbentque medelau.
 Tunc quoque contritum mola vertente sinapi
 Prodest uvarum primo miscere liquori,
 Hinc epulas grati relevent ut deinde sapes.
 Hoc et mense sues lucis inducere tempus,
 Maturo hibernam frangant ut tempore glandem.

DE NOVEMBRI.

Undecimus magno nunc volvitur orbe November,
 Anno quem nonum antiquo dixere parentes,
 Ex numero atque imbri primum nomenque retentans.
 Scorpius huic denis pariter micat atque novenis
 Stellis, sed flammæ nunc Libram quatuor implent,
 Astrorum cultrix Chelas quas repperit ætas,
 Ter quinoque ardet nunc tantum Scorpius igne.
 Hoc mense autumnus hiemi decedere duræ
 Incipit, et gelidis conflantur frigora ventis,
 Aere sed dubio diversam terra figuram
 Concipit, in pluvias zephyro nunc flante soluta,
 Nunc borea in rigidam speciem concreta furente.
 Hinc cum forte datis licet exercere sub auris
 Terram, proscissis committere semina campis
 Prodest, autumno superant quæ forte peracto,
 Porcorumque greges silvis consuescere fœtis,
 Dum pinguem vento tribuit quassante ruinam
 Quercus, et effusa sternuntur nemora glande.
 Tunc et apro silvis cura est quam maxima duos
 Quærere, et ex luco canibus producere nigro,
 Dum validos crebris prædurant ictibus armos,

A Antiquaque fricant solidandas arbore costas,
 Ceti nec lato metuunt venabula ferro.
 Quod superest, curas genialis cura resolvens
 Dulcibus ad requiem illecebris vocat, horrida post-
 [quam
 Ruralem colibent ventorum flabra laborem.
 Tum dulces ludi, tumque est gratissimus ignis,
 Atque novo oblectat somnum invitare lyæo.

DE DECEMBRI.

Extremum bisseña regit nunc linea mensem,
 Quem decimum auctore scripsit nova Roma Quirino.
 Nomine qui numerum et nimbos designat eodem,
 Nunc etiam Martis dictus de mense December ;
 Arcitenens Phœbum angustis cui cursibus effert,
 B Ternis ac denis præfulgens ignibus una.
 Hoc mense australem cœli demissus in axem,
 Exiguoque orbem perustrans tramite nostrum
 Sol, iterum ad boream convertit lumina celsum.
 Hoc etiam hiberno terras urente rigore,
 Maxima nox modicæ causantes munera lucis
 Agricolas fovet, oblitos tandemque laboris,
 Ingratosque sibi blandus sopor irrigat artus.
 Nec tamen imbrifero desunt sua munera mensi,
 Nec gelidis cogit penitus cessare sub auris
 Tempus, et in faciem tellus contacta nivosam.
 Tum quoque cum pluviis campus ventoque madescit,
 Vomere gleba jacens sulcanda est, hordea denum
 Qua serere, aut lætum cupit exercere legumen
 Agricola, immundumquo solum jactare per agros
 C Tum licet : at cum terra hebeti torpore rigescit,
 Multa domi tamen et tectis properare sub ipsis,
 Mox vacat, algentis relevent quæ frigora brumæ.
 Retibus hinc varias pelagi prensare volucres,
 Aut igni et sonitu per campos fallere, sive
 Lentandis usu pedicas aptare repertum
 Annibus hinc etiam piscosis ponere crates
 Vimineas, densosque ad littora figere fasces,
 Qua vado rapidum tranquillat flumina cursum
 In ventum, facilem capiant ut retia prædam.
 Hoc sub mense sues pasta jam glande madentes,
 Distento et plenam monstrantes ventre saginam,
 Cædere, et ad tepidum mos est suspendere sa-
 [mum,
 Terga prius salis fuerint cum sparsa madore.
 D Bisseña hos cultus renovant vertigine menses.
 Huncque modum et morem sibi Gallica rura reten-
 [tant,
 Quem breviter signans digessi carmine, lector,
 WANDALBERTUS ego, hortatu compulsus amici,
 Dulcia me Rheni quo tempore littora alebant,
 Maxima Agrippinæ veteris quiq; moenia præsent.

INCIPIT HOROLOGIUM

PER DUODECIM MENSUM PUNCTOS.

Quos cursu solis jungunt sua tempora menses,
 Carmine nunc, lector, paucis, advertite, docebo.

Janua nunc anni est Janus, finisque December.
 Hos menses pariter solis rotat orbita punctis :

Quæ volvit Februum, undecimum regit ipsa Novem-
[brem :

Martius Octimbrem spatio sibi neclit eodem :
Tum Septimbre tibi in sphæram concurrat Aprilis :
Augustum Maius centro prospectat ab ipso :
Junia Quintilem scandens trahit orbita mensam.
Quas horas sibi quæ jungunt in fronte videto,
Lector, et in cunctis æque observare memento.
Mense omni prima undecimæ conjungitur horæ :
Hinc umbris decimam neclit cursuque secunda ;
Tertia mox nonam punctis complectitur hisdem ;
Octavæ pariter præcedens quarta cohæret ;
Quintam subsequitur numero post septima justo.
Sola suas tantum mensuras sexta retentat.
Omnibus has, lector, conjungens mensibus horas,
Quo superent spatio umbrarum, cedantve videto :
Hoc tamen in primis noscens retineto, quod orbis
Diversæ partes varias forment quoque metas :
Nam quæ vicino torrentur sole sub Austrum,
Ut mage luce nitent, minimas sic gignere possunt
Umbras : quæ boreæ frigentque jaçantque sub axe,
Nocte magis longa, tenebrisque premuntur opacis.
Quæ mediis ab utroque absistunt partibus axe,
Inter utrumque etiam lucem moderantur et um-
[bras.

Ergo age, si subjecta legentem pagina, lector,
Te movet, hac illam regione probabis, ab ipso
Danubio Hesperix primos quæ vergit ad ortus,
Lugduniquæ urbe, et Rhodani distincta fluentis,
Respicit Oceani interclusos orbe Britannos,
Hoc quoque te juste horarum mensura monebit,
Umbrarum motus primis ne forte Kalendis
Ponere et ad finem velis perducere mensis :
Nam pridie umbrarum fuerit quæ meta priorum
Sub noctem nequit in varios transire recursus :
A medio in medium sensim sed crescere mensem
Diminuive umbras vera ratione docemur,
A medio in medium signorum ut volvitur ortus.

Horarum jam nunc texemus in ordine me-
[tas ;
Humani ignaris monstrat quas corporis um-
[bra.

DE JANUARIO ET DECEMBRI.

Linea quæ Jani prima est pariterque Decembris,
Tricenis pedibus binisque exporrigit umbram,
Undenisque sequens pedibus mox umbra recisis
Tantum bis denis unoque extensa patescit.
Linea tumque pedes concidens tertia binos,

A Umbris ipsa decem figit simul atque novenos.
Rursus et hinc Geminis sole crescente fugatis,
Septem quarta pedes retinet mensura decemque.
Hac etiam binis umbra fugiente recisis,
Ter quinis quintam pedibus sua linea tendit.
Centrum tumque brevem jam sole regente duobus
Abscisi, ternos denos sibi sexta retentat.
Cædendi hunc morem muneri servabis ubique.

DE FEBRUARIO ET NOVEMBRI.

Quæ Februum natura tenet sociatque Novembrem,
Ter denis pedibus supremas colligit umbras,
Moxque novem constant pedibus denisque sequentes ;
Linea tum septem atque decem sibi tertia tendit.
Quarta pedes pariter ter quinos colligit umbra,
Hinc pedibus ternis ac denis quinta patescit,
Scandentemque rotam undenis mox sexta coerces.

DE MARTIO ET OCTOBRE.

Cursibus Octobrem sibi met quis Martius æquat,
Octo pedes prima et bis denos linea figit,
Denos et septem complet statuitque secunda ;
Tertia quindenis Phæbo ascendente tenetur,
Quarta decem excedens pedibus fugit agnita ternis,
Mox etiam quinta undenis spatiosa recedit :
Sexta novem pedibus pandit sua lumina deinde.

DE APRILI ET SEPTEMBRI.

Quæ tibi September florentem neclit Aprilem,
Bis denis umbram et senis docet orbita primam,
In pedibus sub quindenis figitque secundum,
C Ternis ac denis cursum quoque tertia frænata,
Undenis crescens pedibus tum quarta recedit,
Quinta novem pedibus cursum clauditque patentem,
Septenisque suos componit sexta meatus.

DE MAIO ET AUGUSTO.

Augustum et Maium jungit quæ linea primum,
Bis denis umbræ pedibus meat atque quaternis,
Cum denis ternos excrescit moxque secunda ;
Undenis clarum concludit tertia cursum :
Quarta patet pedibus celo tepefacta novenis :
Septem quinta tenet propriis finita sub umbris :
Sextaque tum quinis ferventi cessat in orbe.

DE JUNIO ET JULIO.

D Horarum sibi Quintilem quis Junius æquat,
Bis denis prima in pedibus patet atque duobus,
Undenisque means ostenditur inde secunda,
Tertia moxque pedes explet comprehensa novenos,
Æstivo septem mox tendit quarta calore,
Quintaque tum pedibus conscendit linea quinis,
Hinc centro torrens ternos sibi sexta retentat